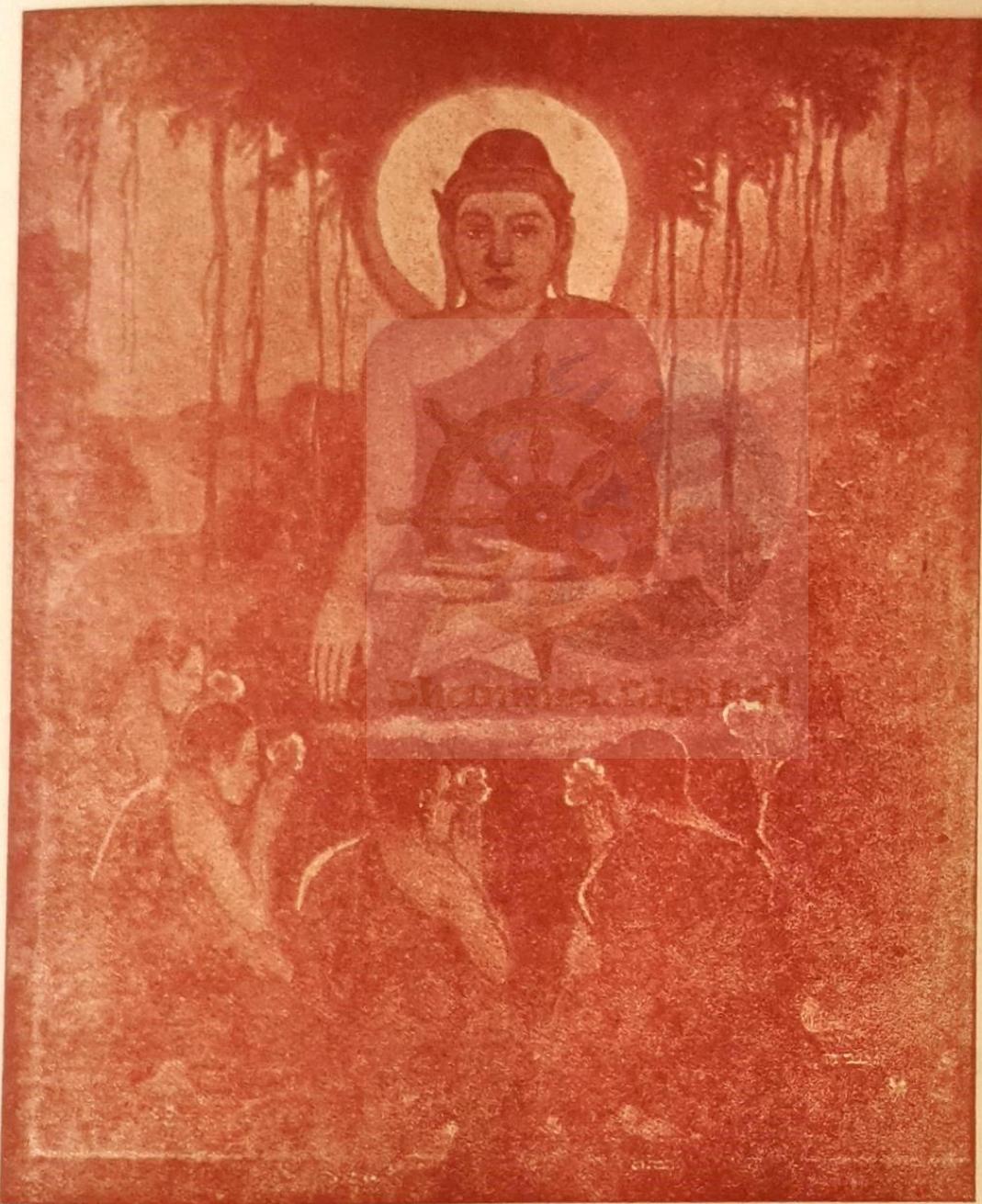

नमो तस्य भगवतो अरहतो सम्मासम्बुद्धस्य ।

धृतिरूप

[सर्वप्रिय छगूमात्र नेपाल भाषाया मासिक पत्र ।]

वर्ष १
संख्या ४

पोहेला

बुद्ध सम्वत् २४६१
नेपाल सम्वत् १०६८

दच्छिया चन्दा ३)
खुलाया २)
थुगु अंकया १)

विषय-सूचि

—१२४५ अंका.—

विषय		पौल्या	विषय		पौल्या
गय याय् ?—श्री फतेबहादुर सिंह	... ६३		बुद्ध्या आराधना—छम्द देशवासी	...	७१
सम्पादकया कलमं	... ६४		कुर्लिम—श्रीमती मोतीलक्ष्मी	...	७२
गीताया प्रारम्भिक विषय—श्री ठाकुरलाल			झी मिमातया दशा—भाजु धर्मरत्र “यमि”	...	७६
मानन्धर	... ६५		माँ बौ सेवा—कुमार श्रायणेर, लंका	...	७८
समय—श्री हपरत्र उपासक	... ६७		शुभ-सन्देश व सम्पादकयात पौ	...	८०
बमदेशयापि मन्हूतयगु अद्वा—भिक्षु-			समाचार	...	८१
अनिरुद्ध	... ६९				

वार्षिक महासभा—गत २८ नवेम्बरम्

आर्यसंघाराम, सारनाथे माननीय भद्रन्त आनन्द कौसल्यायनया अध्यक्षतास धर्मोदय सभाया तृयीय वार्षिक महासभा जुल । सर्वप्रथम धर्मोदय सभाया मंत्री, भिक्षु अमृतानन्दजुं सभाया रिपोर्ट ब्वना न्यंकल । साथ साथे नवेम्बर २८ तक चन्दा ब्यूपि सकल हितैषो दाता तथा कर्मचारोपित हार्दिक धन्यवाद बिल । तदनन्तर सभाया नियमानुसार आगामि स्वदं तकयात निम्न पदाधिकारीपि निश्चय यातः—

१—सभापति—ऊ० चन्द्रमणि महास्थविर
२—उपसभापति—भद्रन्त आनन्द
कौसल्यायन

३—मंत्री—भिक्षु अमृतानन्द
४—उपमंत्री—भिक्षु महानाम
५—कोषाध्यक्ष—श्री मणिहर्षज्योति उपास
उक्त पदाधिकारीपि न्याम्ह सहित निम्न
व्यक्ति प्रियं सभाया कार्य समितिया
सदस्यपि निश्चय जुलः—

१—भिक्षु शाक्यनन्द

२—भिक्षु अनिरुद्ध

३—भिक्षु सुबोधानन्द

४—श्री एम० पि० प्रधान

थुल सिध्यवं सभाया भवेष्य कार्यक्रमया बारे अनेक खं जुल । मंत्री आगामि दच्छिया बजेट पेश यासेंली सभां काट् छांट् याना बजेट पासयात । सभाया अय व व्ययया बारे सभाषद्-पित सूचना ब्यूसे मंत्रीजुं—“सभाया उद्देश्य सफल याय् त सर्वप्रथम २॥ लाख धनया कोषनि खाके माला च्वत” धका धया वर्तमान् अवस्थाय् सभाया व्याकं कार्य न्हूगु शुरु याय् माःगु जूया नीर्ति खर्चयाय् त माच्छि हे नं जनता-पिकेलं सहायता मवोगु बारे दुख प्रकाश यासे आगामि कार्य बालाक चले याय् त मंत्री प्रत्येक हितैषिपिके यथा सक्य सहायता निर्लोभतापूर्वक वियादिय माल धका याचना यात । अन्तस सभाया दीर्घायु प्रार्थनायासे सभा विसर्जन जुल ।

ज्ञान देव

व्वसापासा।

१०५०

सम्पादक

“भासये जोतये धर्मं”

{ भिन्नु अनिरुद्ध,
भिन्नु महानाम “कोविद”

वर्ष १

कालिम्पोग

पौष विक्रम संवत् २००४
जनवरी ईस्वी संवत् १६४८

अंक ४

गय याय् ?

(चोम्ह—श्री कत्तेबहादुर सिंह)

दँयदसकं थन छम्ह निम्ह यायां

जीवन-धांया भी तळं नं

समय-खुसि गुलि च्चीका यंकल

प्रतिफल म्हू म्हूं यंका च्वं च्वन

अमिसं याःगु व भिंगु मभिंगु

गवले ज्वी मस्यु आंका भाकाय्

तळे कसिया ल्हाय् हे धुंकल ।

कतकं हाली ‘फंला नं वन’ ।

ग्याःपि ग्याना नं ला छन्हु वं

ऐर व्यथाया, थुगु गालं च्वे

यत्थे याःपिनि नं ला उलि हे

यानस रसमय धे धे च्चीका

ग्याना च्वे के छाय् सो जू ज्वी

ब्ययगु मयाय् छाय् धारे पासा

याय् हे धाःसां याय् दै गुलि हे !

गय याय् जगतं भीत महीसा !

सम्पादक्या कलमं

जीवनया ध्येय

संसारे प्रत्येक प्राणीया थःथःगु ध्येय दु ।
छम्हसिया थें छम्हसिया मिले मजु । गुलिंसिया
परिक्षां उत्तीर्ण जुयगु ध्येय, गुलिंसिया वांलाक
द्वित्तीर्ण बंका प्रोफेसर जुयगु ध्येय; गुलिंसिया
न्हाकथं यानानं धन यको कमेयाय्गु ध्येय,
गुलिंसिया साहित्य व विद्याया प्रचुर प्रचार
याय्गु ध्येय; गुलिंसिया सकलसितं थःछम्हसिया
वशेतयाः थःमं धैर्ये शासन याय्गु ध्येय,
गुलिंसिया सकल जनतापिनि सम्मतिद्वारा शासन
याय्गु ध्येय; गुलिंसिया गथेयाना समाजया
उन्नति यानाः अर्थिक व सामाजिक जीवनया
सुधार याय् धैर्यु ध्येय, गुलिंसिया गुकथंयाना
प्राणीयात ज्ञान विद्या धार्मिक याय् धैर्यु ध्येय
हानं गुलिंसिया जगतोद्धार याय्गु ध्येय । थुगु
प्रकारं लोके अने अनेगु ध्येय दु, तर थव
ब्याकं थःथःगु व्यक्तिगत ध्येय खः तर 'जीवनया
ध्येय' मखु । 'जीवनया ध्येय' जा सकसियां
छगू हे जुयमाः । व छु धाःसा—दुःखं मुक्त
जुयगु ।

दुःखं मुक्त जुयगुया माने तःगु मछिं
दयकु । नये, त्वने, तिये, च्वने, लहाये हानं
जुये मदइगु दुःख । यो वले योत्थे मदइगु दुःख ।
थःगु शरीर, थःगु धन-द्रव्य, थःगु ज्ञान-बुद्धि व
थःके विचार दुसां थःमं धयाथे छयले मदइगु
दुःख । योगु चीज मदयका मयोगु चीज लिसे
हना च्वने मालिगु दुःख । ज्ञान, बुद्धि व

विचार मदइगु दुःख । धन-जन मदयइगु नं
दुःख । थुकिं मुक्त जुयगुया माने दुःखं मुक्त
जुयगु । परन्तु भगवान् बुद्धया विचारथारानुसार
जन्म काय् मात्तले दुःखं तिनि जन्म काय
म्बालीगु घरी तिनि दुःखं मुक्त जुई । थवहे
धाथेंगु 'दुःखं मुक्त जुयगु' खः । थवहे छगूमात्र
सकलसियां 'जीवनया' ध्येय खः ।

थव ध्येय पुरेयाय अःपु मजु । जन्म जन्म
पर्ति उद्योग व वीर्यं याय्मा । 'दुःख' धका
मसियकं दुःखं मुक्तजुय फइमखु । थथे थका
'दुःख' सियके मात्रं दुःखं मुक्त जुडगु नं
मखुनि । तर छु, 'दुःख' धका सिल धायवं दुःख
मदयकेगु उपाय नं माला हई । उपाय लुत
धायवं सफल जुइ । झी आपलं मनुत जा
दुःखयसं सुख भालपाः च्वंपि यको दु । अमिगु
निमित थव उपाय जा झन् अपार तिनि । दुःखं
मुक्त ज्वीगु उपाय छु धालसा थवहे—दान, शील,
नैष्कर्म्य, प्रज्ञा, वीर्यं, क्षान्ति, सत्य, अधिष्ठान,
मैत्री व उपेक्षादि झिता पारमीया आचारण
याय्गु । थव झिता धर्मे अर्थात् दशपारमिया
लँपुस वंम्ह न्हाम्हनं, छन्हुया दिने दुःखं मुक्त
जुई । छकोलनं झिता-धर्मं पुरे याय् मफुसां
क्रमशः पुरे याय्गुली कोशिश याये । चे
कनागु प्रत्येक दुःख मदयका छ्यत थव झिता-
धर्मया आधार व अनुगमन मयाय्कं गागु मखु ।

थव संसारे न्ह्यागुं दुःखज्वीगु—छगू
मसिया मेगु पुण्य मदया । झीसं यथार्थ सीका-
काय् मफु कि झीत दुःख कष्ट जुया च्वंगु
मसिया वा पुण्य मदया । मसिया नं जुयकु
पुण्य मदया नं । अतएव झीसं सर्वप्रथम पुण्य
याय् माल, नाप नापं मस्यूगु व सियके मफमा
च्वंगु अथवा मफयका तःगुया हेतु सियके माल ।
थव सीकेत कि ब्वने माल कि न्यने माल ।
ल्हा पोचिना सुमुक छथाय् ध्याकुने च्वंच्वनां
कदापि सिइ मखु । तर झीथाय् ‘सियावोलिसे

झन् दकले मछिनेयो’ धका धाइपि नं दु । थव
जा केवल आलस्यताया परिचय खः । खः,
सम्पूर्ण ज्वीक मस्यूतले गुब्ले गुब्लें मछिं थें
च्वनेफु, तर थथे जुल धका स्यूगु नं तोता
च्वनेगु ला झन् दकले मज्यू । सम्पूर्ण ज्वीक
सिल धायवं मछिनिगु छुं दइ मखु । गन
मछिनिगु मन्त अन छुनं भय दइ मखु ।
निभैयगु स्थाने थ्यन धायवं वैत छुनं दुःख
जुइ मखु । दुःख मन्त धायवं सदा सुख जुइ ।
सदासुखी जुयाः सर्वदुःखं मुक्त ज्वीगु हे
‘जीवनया ध्येय’ खः ।

गीताया प्रारम्भिक विषय

(चोहा—श्री ठाकुरलाल मानन्धर)

[गतांकया बाकिदुगु]

अर्जुनयाके दोष खन थव दोष खंगु
केवल वयागु अज्ञान, न्हापा धया थें
अध्यात्मविचारं नं वहे मूर्ख धैगु सिद्ध जुल,
थव भौतिक कर्मे अर्थात् स्वधमेनं गथे यायगु
खव मसया मूर्खता हे खने दत । थव नितां
छु? परमार्थ व पुरुषार्थया वयाके यथार्थ ज्ञान
मदया हे थव भ्रमं वयात शोक विह्वल यावगु
जुल । आ भगवानं थवनिता विषयस पूरा विस्तृत
वाख्यान याना वइत थ्वीकेगु स्वल । उगु
स्वलसा थुगु तोफीगु थुगु स्वलसा उगु तोफीगु,
थव हे झी अज्ञानीया त्रुटि, अर्जुनं थाय थासे
थव हे त्रुटि याना केन । समझेज्वीगु लीनं
अथे हे, परन्तु अपालं प्रयत्नपूर्वक धाधा कथं
प्रभया प्रत्युक्तर विया गीताया उलिमसी व्याख्यान

याना अन्तये भगवानं वइत थ्वीकां तोतल ।
वसपोलया शिक्षा— परमार्थ विचार ज्वना
पुरुषार्थ याये पुरुषार्थया हेतु ज्वना परमार्थ
स्वये, गथे थव युद्ध यायगु ज्या अर्जुनयात्
पुरुषार्थ धाये, थव पुरुषार्थ यायत ‘आत्मा
अविनाशी सुनानं सुयातं स्याइगु मखु’ धैगु
अध्यात्म विचार हे परमार्थ ज्ञान जुल । हकनं
अख्रतं थव पुरुषार्थया हेतुं नं परमार्थया विचार
याये, स्याय ज्यू वा मज्यू आत्मा नाशवान ला
अविनाशी धका कुतुकुला स्वये, छाय? ।
स्वधर्म—थव युद्ध याय ज्याया हेतुं । थुगु कथं
नितां या परस्पर सम्बन्ध तया वने थवहे
‘व्यवसायात्मिका बुद्धि’ थुकी हे मनुषं
व्यवसायपूर्वक बुद्धि विचार तये । प्रकृतिजन्य

सुख दुःख लाभ हानिया विचार मयास्ये
अर्थात् नितायसनं समभावतया थव स्वर्धर्म
यायगुली परमार्थ विचार ज्ञना सदां तत्पर
जुये । थन सुख ऐश्वर्यया भोग यायेमा लालसा,
दुःख कष्टादि सियमालिगुया भय, थव निता तोता
'निद्रन्द्वो नित्य सत्त्वस्थो' जुयेमाल । स्वर्धर्मयात
थवकर्मया परिणाम सुखला दुःख धका स्वयबले
सुख जुयमा वा दुःख जुयमा निश्चिन्त जुया
कर्मयायमा 'कर्मण्येवाधिकारस्ते मा फलेषु
कदाचन' । ज्या, ज्याया निति याये; युद्ध,
युद्धया निति याये; धर्म, धर्मया निति याये
थुजोगु निष्काम भाव दत्सा वइत 'योगस्थ'
धाये 'सिध्यासिध्यो समोभूत्वा समत्वं योग
उच्यते' । थथे साम्यबुद्धि ज्ञना कर्मयाये,
थथे यावस्हयात कर्मयायेत कुशल धाये 'योगः
कर्मसु कौशलम्' । थुगु तरहं कर्मफलयात
परवाह मतस्ये वनस्हया बुद्धि स्थिरबुद्धि धायमा
'स्थित प्रज्ञ' । वइत हे शान्तिदयी 'विहाय
कामान्यः सर्वान्युमांश्चरति निस्पृहः निर्ममो
निरहंकारः स शान्ति मधिगच्छति' ।

थव युद्धया ज्या याना थवथिति गुरुजन
स्थायगु उकिया परिणाम दुःख, पाप, नरक
भोग धका थुकथं परिणाम फलया विचार वया
अर्जुनयात प्रभावित यात सन्ताप वल । थव
समभाव कया योगस्थ जुया युद्ध यातसा दुःख
सन्ताप वई गनं? लोके मनुषया विभिन्न कर्म
दु थव थव कर्म थव मर्यादा अर्थात् साम्यभाव
योग बुद्धि ज्ञना यातसा न्हागु कर्मनं उत्तम ।
मनुषयात वया कर्मया रूप स्वया पूजा तथा
निन्दा यायगु मखु वया थव कर्मया रूप
मर्यादा गुलित पालनजू व स्वयेगु । मर्यादा

मजुलसा जुजु जुयानं छुयाये, दुःख सन्ताप
वया च्वनी, सदान थव सुख दुःखया द्वन्द्व भाव
मुक्त जुइ मखु । कसाई वगरेया ज्या याना ने
मुक्त जूपि दु धया महाभारते थाय थाय चाखे
दु, व सकसिनं सिहे स्यू । भागवत् धर्मया
मूल खँ थवहे— साम्य बुद्धि । अन्य धर्मावल-
म्बी तयन नं थव बुद्धि मावगु जुल । लोपा
लीपाया अध्याये भगवानं थवहे सिद्धान्तयात
अनेक दृष्टिकोणं बोध याकेत स्वल । अनेक पद
उपपद हया थव भागवत् धर्मया खँ खल, प्रश्न
व प्रत्युत्तरया रूप विया झी मानुषिक समझया
दुर्वलयात फकोनं थकया समग्र ज्ञाने यंका थ
उपदेश सम्पूर्ण यात ।

'दूरेण हावरं बुद्धियोगाद्वन्द्वय' धका
थुकथं साम्यबुद्धियात थकया खँ लहाया निनि
हनं अर्जुनया शंका पूर्णतया निवारण नं
मजूनिगुया निनि तृतीयाऽध्याये थव प्रश्न उपस्थित
जुल—'ज्यायसी चेत् कर्मणस्ते मता
बुद्धिर्जनार्दन तत्त्विक कर्मणि घोरे मां नियोजयसि
केशव, व्यामि श्रेणैव वाक्येन बुद्धि मोहयसीव
मे तदेकं वद निश्चित्य येन शेयोऽ हमाप्नुयाम्'
अर्थात् छलपोलं कर्मयासिकं थव योग बुद्धि
तवोधन धका आज्ञा जुस्येली थवहे बुद्धि जक
कया चोंव धागुसा जित यल थव घोर कर्म
तत्पर जुव धका नं धागु जुया जि अलमले
जुल, थव बुद्धि जक कया चोंव धका धागु
नं मखुत थव कर्म हे जक याना चोंव धागुनं
मखुत, गथे? छता जक थथे हे याव धका
एकिन कना बिज्यासा मज्यूला?

अझ अर्जुनया युद्ध यायगु कर्म पावे
मन मवोंनि ज्यूसा वहे समबुद्धि जक कया

सुंक च्वने धया आशा खनी । स्वव, गुलि झी
मनुष्यबुद्धिया दुर्वेलता छखे हे थव यव पाखे हे
जक थाय कया च्वनेया आशक्ति । थुगु जोंस
छगु तोफ्यू छगु जोंस थुगु तोफोकु भगवान्यात लो
गुलि धैर्य कया शंका निवारणे तत्पर जुये माल ।
समबुद्धि कया धका सुंक च्वने दयो न कर्मयाना
धका व समबुद्धि मकास्ये च्वने दयी । अयेसां
'लोकस्मिन् द्विविधा निष्ठा पुराप्रोक्ता मयानय
ज्ञानयोगेन सांख्यानां कर्मयोगेन योगिनाम्, न
कर्मणा मनारम्भात् नैष्कर्यं पुरुषोऽशनुते न
च सन्यसनादेव सिद्धि समधिगच्छति, नहि
कश्चित् क्षणमपि जातु तिष्ठन्यकर्मकृत् कार्यते
हृषशः कर्म सर्वं प्रकृतिजै गुणैः' धका धाल
अर्थात् थन निगु विचार दु, व विचार अनुसार
निगु पक्ष । छगु पक्षयात् सांख्य धाये छगु
पक्षयात् योग धाये, सांख्यतयेसं थव बुद्धियोगयात्
प्रसुख याना कर्म यायी । योगी तयेसं कर्मयात्

प्रसुख यात । निखलस्यनं कर्म जा याय हे मा
घौछि छु वाघौ नं कर्म मयास्ये सुंक सुंच्वने
फई मखु न च्वने दयी थन प्रकृतिया रचना हे
थुजोगु प्रकृति करं क्यंका हे याकिगु न्है ।
ठन्त थव छगु पक्ष कया च्वने धया छुँ मतलब
दतला ? धैर्ये वया प्रभ्रयात् अपमान विया नं
साथ साथ व प्रभ्रयात् थवगु शिक्षा कनेत्र
अत्युत्तम कारण याना थव सिद्धान्तया विस्तृत
क्षेत्रे दुकस्येगुली फायदा उठे यात । निगु
किसिमया विचारधारा क्यना हनं निगुलि वहे
सिद्धान्त धकां क्यना अर्जुनयात् बोध माथि
बोध बिल । कर्मपक्षया विस्तार थुकथं यात,
‘यस्त्वन्दियाणि मनसा नियम्यरभतेऽर्जुन
कर्मेन्दुयैः कर्मयोग मसक्तः स विशिष्यते,
नियतं करकर्म त्वं कर्म ज्यायोह्य कर्मणः’
इत्यादि ।

Dhamma.Digital

(सिमधनी, वाकिगु लिपा)

★ समय ★

(लेखक—श्री रूपरत्न उपासक)

समय धयागु छगु काल अथवा बेलाया
नाम खः । गुगुया व्यवहार याय मसयाः संसारया
आपा हे मनूतस्यं दुःख भोग यानाः संसारे
थःगु नामया चि हे मदयकाः वन परम् गुम्हस्यं
समयया मूल्य स्यू, गुमस्यं समययात् अमूल्य
थन वा ‘चिन्तामणिरत्न’ धका महस्यू उम्ह उम्ह
मनुष्यं संसारे आपालं नां कमाय यानाः सिनाः
वना नं अमर जुया च्वंगु साक्षि स्वरूप इतिहासया
पौ आःतकं स्वर्णिम जुया च्वंगु दनि ।

धात्यें धाय धाःसा थव जगतया प्रयासः
व्याक पदार्थ सदां मच्वनिगु नाशवान् खः परन्तु
थव समय धयागु छगु गबले हे नाश मज्वीगु
महान धन खः । तर मेमेगु धन द्रव्यादि अर्थं
व्यर्थं खर्चं यानाः फुकाः छुत धाःसां हाकनं
कमाय यायका धयागु आशा दु, परन्तु अत्यन्त
हे आश्चर्यया खँ थव कि थज्याःगु ‘अविनाशी’
जुयाः च्वंगु समय खर्चं ज्वीव हाकनं लित काय
धयागु असम्भव । उकीं थुगु समययात् म्ह-

सीकाः छगू पला समय नं व्यर्थ मवंकुस्य केवल
मनुष्य मात्रयात उपकार ज्वीगु ज्याय जक खर्च
याय सयक्य माल । छम्भ निम्ह अद्विसर्पि
मनूतस्यं धाइ कि छगू मिनेट समय सित्ति वनं
छु ज्वी ! तर छगू मिनेट हे जक जूसां समय
धयागु व हे खः, अज्याःगु छगू छगू मिनेट
मुंमुं हे महाकल्प ज्वीगु खः, परन्तु छक्कलं कल्प
कल्प मुनाः मखु ।

स्वया दिसं श्व समय धयागु फयया सिकं
याकन ब्वयाः वनिगु खः । थपायचो ताय मद्यक
पलाः छिनाः बिसिवनि कि झीसं व वंगु चाइ
हे मखु । उकीं हे खै समययात कविपिसं खुं
धका धयाः तःगु । सुथे जुल प्रातकर्मादि यायः
हे ज्योनां ब्यो जुल । निहच्छिया ज्यां त्यानुकाः
बहनी ब्यलिबाली यानाः छु गोतुल मिखातिसी
मलाःनि हाकनं सुथ जुल । थुगुकथं प्राय झीगु
समय भचा मखुला धाधां मचा, ल्यायम्ह, ज्याथ
जुयाः सिनाः वनिगु धास्यंलि झीसं थुलि अवश्य
विचाः याय माल कि झीगु छगू पला समय नं
झीगु लहातं व्यर्थ व्यय थमजु ।

यूरोप महाद्वीपया फ्रान्स देशया सम्राट
नैपौलियन बोनापाट धयाम्ह छम्ह अत्यन्त
अध्यवसायी व समययात छगू छगू विभागे विभक्त
यानाः न्हागु कार्य नं नियत समये याइम्ह
सम्राट खः । गुम्ह साधारण छम्ह वकीलया कुले
जन्म जुयाः लिपा थःगु उद्योग व पराक्रमं सम्राट
जूम्ह खः । तर समयया परिवर्तनशीलतां यानाः
छन्ह छगू महासमरे वया छम्ह सेनापतियात
युद्धभूमी नियत समये वयगु आज्ञा विया, तःगुली
व सेनापति अलसी जुयाः समयया वास्ता मयास्य

छगू मिनेट लिपा युद्धश्वत्रे श्वयंकः वल । किन्तु
गुगु समये व सेनापति श्वय वया निगु मिनेट
न्हापा सम्राट नैपौलियन पराजय जुयाः शत्रु
सेनाया अधीन लाय धुंकल । लिपा वं थः
सम्राटयात मुक्त यायत आपालं यत्न याना ल्वात,
परम् (समयेऽतीते उद्योगो निष्प्रयोजन) धयागु
उक्ति थें जकं जुल ।

उकीं झीसं नं न्हागु ज्यां समये याय
माः । दिलां वा मण्यूसा कछ लां वा लय दइ
मखु ।

ल्यायम्हवले क्रमाय यानाः मतः सा ज्याथ ज्वीवले
दुःख सी मालि । आः झी नं ज्या यायगु
समय वल । दुम्हस्याके दुगु योग्यता कन्यगु
क्षत्र नं दयां च्वन । आः हे झी लहाःपो चिना
सुंक च्वनाः च्वन धाःसा झीया सिवे ध्वां
जगते सुदै ?

स्वयाःदिसं थौं कन्हे झीत ज्या यायत
छुं बाधा मदु सःम्हस्या योगु ज्या याय छिं ।
सुयां छुं शिल्प सम्बन्धी अथवा व्यापार सम्बन्धी
ज्या याय योसा वयोत माःगु ग्वाहालि यायत
'उद्योगपरिषद्' अहु च्वनाः च्वंगु दु । हानं
भाषा सम्बन्धी ज्या याय योसा नेऽभाऽप्र०
समिति अहु य झीगु भाय नं पास यायत
छगू विभाग हे चायकाः तःगु दु, उकीं सुनां
छु विषये च्वयकु, सुया छु छु विषय यो, ज्यु
उगु विषये च्वयाः पास याकाः याकन याकन
समये हे प्रकाश यायगु स्वय माल । लिपा
मेमेपि-जिपि थें ज्याःपि मसः मस्यू पिसं लेखक्या
याय काय धुंका हाला च्वनां छुं मचाः ।

बर्मदेशयापि मन्हूतयगु अद्वा

(चोमह—भिक्षु अनिरुद्ध)

बर्मा छगु बौद्ध देश खः । थुगु देशे मुख्ययाना तःतधंगु शहर स्वंगु दु । यथा:— रंगून, मण्डले व मौल्मिन् । थुकी मध्ये प्राचीन तरणु शहर धालसां राजधानि मण्डले खः । छ शहर छकुचाय् बौद्ध भिक्षुपिं दोलंदो दु । सारा बर्मा देशे ८४ दोलं मयाक भिक्षुपिं दु । सन् १६४१या जनलेखनया अनुसार अनया जनसंख्या १,६८,२३,७६८ दु । छ देशे बौद्ध भिक्षुपिनि मान् साप दु । वसपोल भिक्षुपिसं जनतापित धर्मोपदेश यानाः विज्ञा बँका समाजया सेवा तथा संग्रह याई । वसपोल भिक्षुपिं सुथे द्वो तुयू तुयू धाः भले निसें निहनेसिया ११ बजे तक मानो शहर छगूलि काषाय वस्त्रं तोपुया तःथे च्वंक शहरे जाया च्वनी । स्वः स्वः थाय् म्हासुसे च्वंक जक त्याः त्या खने दया च्वनि ।

गबले गबले मने कल्पना जुया वइ कि व उलिमछि भिक्षुपित गनं जक भिक्षान्न प्राप्त जुल ज्वी ? अहो ! धन्य धन्य बर्मा देशयापि मन्हूतयगु अद्वा ! गरीब जुजुं न्हिखाना न्हिन्यमाःपि दरिद्रतयसं नापं भिक्षा विज्ञाःपि निम्ह प्यम्ह भिक्षुपिनि पिण्डपत्रे छगु निगु चमच् जाः दान मयास्ये सन्तोष ज्वीगु मखु । झी-थाय् जूसा, “थःत हे नयगु मदु, थपाय् सतं गरीब, गन दानयाना च्वनेगु, का वान्ति” धका धाय् । तर बर्मायापि मन्हूतयसं दानया फल=विपाक बांलाक स्युगु जूया निम्ति अथे धका सुया म्हुतुं नं प्याहाँवःगु मखना । थः न्हाको हे गरीब जसां तभि थःगु गच्छे अनुसार परलोकया

लागी दानयाय् गु शुभ-मङ्गलगु कार्य खः धका भालपाः प्राण हे वंतलेन बोधि सत्त्वपिसं थें दानबीगु कार्य्ययात लोमंका मचों । धन्य बर्मायापिनि अद्वा ! अकिं जा भगवान् बुद्धं आज्ञा दयका विज्ञाःगु—“यदि जिं थें दानया फल स्यूसा सुनानं हे दान मव्यूकं नइ मखु ।”

बर्मा देशे भिक्षुपिनि भिक्षा विज्ञाइगु रूल तःसतं हे बांला । च्वे कना थें सुर्थ न्हाप्पां ५ वजेति सलंसः भिक्षुण्णपिं प्रातःकालया भोजनया लागि छम्हस्या ल्यू छम्ह च्वनाः, शान्तमूर्ति जुयाः सडकया सिथ सिथं झोलाक विज्ञाना छ्यें कं कं भिक्षाकाः विज्ञाई । थुगु दृश्य खनी भले मन हे आनन्द जुयाः, न्हापा तथागत सम्यक् सम्बुद्ध विज्ञाना च्वं भले कपिल-बस्तु, आवस्ती व राजगृहादि नगरसं भिक्षा विज्ञाइगु नं अथे हे मखा ज्वी धैगु विचार लुया वई ।

निहने भिक्षा विज्ञाइपि भिक्षुपिनि जक अथे झोलं विज्ञाय् मो, याकचा याकचा जक विज्ञाई । दिवाभोजनयात कें तरकारी इत्यादि ज्वरेयाना तय् माःगु जूया निम्ति भिक्षावनी-मह भिक्षुं, छन्हु निन्हुन्हो हे थः भिक्षा वनेगु छ्यें “ज़ि कन्हेसं निसें अथवा कँसनिसें भिक्षा वये” धका सूचना बिया तई । सूचना बीके छ्य भले अथवा ब्यूवने भले स्वीकार याना काकको छ्यें जक यथा समये भिक्षाकाः विज्ञाई । “जिपि गरीब, जिमि छ्यें मेपि भिक्षुपिं नं आपालं भिक्षाकाः विज्ञाइपि दु, क्षमायाना वज्ञाहु” धका धाःसा मेगु छ्यें विज्ञाई ।

थुग् प्रकारं ज्ञिखाति छ्येऽ प्राप्त जुलधायवं छम्ह
भिक्षुयात छला नयत पर्याप्त । भिक्षावी धका
स्वीकारयाना तःगु छ्येऽ निंह दुटे मज्वीक
भिक्षाकाः मवन धालसा दातापि तँचायक्वै ।

निंहने भिक्षा विज्याइपि भिक्षुपिनि पात्रे
आलमेणिया चिची चा गवःगु बत्ताचा ५-६ गः
ति तया यंकई । जाः कें व तरकारी लवाकः
बाक ज्वी धका भिक्षा विइपि दातापिसं जाः
छत्ता जक पात्रे तया: मेगु कें तरकारी व्याकं
बत्ताचाय तया: विई । भिक्षाविज्याइपि भिक्षुपि
फेत्वीत आसन् छगु अलग बालाक लायातई ।
भिक्षाकाः विज्याइम्ह भिक्षु लायातःगु आसने
फेतुना विज्यायव, छ्येऽ च्वंपि न्हाम्ह जूसां
छम्हस्यां भिक्षुयात भोसुना पंचांगं वन्दना यानाः
पात्रे च्वंगु बत्ता कया भुतुली यंका तयमाःगु
तरकारी तया हयाः हानं पात्रे सं तुं तया विई ।
जाः छगु चम्मच् नं पात्रे तया विई । थुलि
सिध्यव भिक्षुयात वन्दना याइ । अले आशिर्वाद
विया भिक्षु मेगु छ्येऽ विज्याइ ।

न्हापा गुगु देशे तथागत जन्म जुया
बुद्धपद लानाः ४५५ तक थःगु श्रेष्ठोत्तमगु धर्म
प्रचार याना विज्याःगु खः, थौं उगु देशे अर्थि
ज्यागु भिक्षुपि झोलाक विज्याइगु दृश्य स्वयगु
हे दुर्लभ जुया वने धुंकल । खेद खः ! झी
नेपाल देशया नं थव हे दशा खः । न्हापा ला
झीगु देशे भिक्षुपि दुर्लभ । तर आः भति भति
दयावल । अर्कि झी सकल वौद्धपिसं,
भगवान्या प्रियगु झी नेपाल देशे नं अर्थिज्यागु
चित्तानन्द ज्वीगु, झोलाक भिक्षुपि भिक्षा विज्याइगु
रमणीयगु दृश्य याकलं हे दर्शन याय् दयमा
धका आशिका याये ।

निंहन्हि सुथ न्हाप्पां उगु नक्सां जाः
युयाः सलंसः भिक्षुपित दानयाना च्वने धैगु
चानचुनगु अद्वा मखु । न्हाथेहे आलसी
मचाम्ह, मंदुम्हस्यानं छन्हु थाकुचाया अलसी
जुयफु । तर वर्मायापि उपासक उपासिकापिनि
अद्वाया बल अत्याधिक दुया निम्नि, छन्हु हे
उगु निय दानबोगु ज्याय थाकुमचा । ११५
तक जि वर्मा देशे च्वनानं गुबलेसं, निधं दान
विय थाकुचाया च्वंगु ला छु, थाकु धका धागु
शब्द मात्र हे नं जि न्यनावैगु मदु । अ
कारण द्वारा पाठक पाठिकापित, वर्मा देशयापि
मन्हूतयगु अद्वा थपायधं धैगु अवबोध जुलज्वी ।

वर्मा देशया रंगुन शहरे च्वंगु “स्वेदावन”
चैत्यराजया नां संसारे सुनां जक न्यनामतः
ज्वी ? थव चैत्य झी नेपाले च्वंगु खास्ति चैत्य
निगः पायग्व जुई । अपायग्वगु सारा चैत्ययात
लुंया तपकं भुनाः ज्वला ज्वालां थीका तल ।
चैत्यया गजुली बिजुलि मतया माः तया तल ।
गुगु च्याकातैगु बखते झिलिमिलि ज्वीक
मतया जः बहनी ताता पाकनिसे खने दु । अ
चैत्यराज दुगु पहाडया पूर्व, पश्चिम, उत्तर,
दक्षिण प्यखेरसं, कोटान कोटी दौँ खर्चयान
भारिनक्सां पौतयाः स्वाहान ताथ दयका तल ।
स्वाहान ताथलं थाहौं वने भले मानो स्वर्गलोके
थाहौं वना च्वना थें च्वं । व स्वाहान ताथ
प्यखेसं, अने अनेगु स्वौं, धुपाय मैनवत्ती हानं
मेमेगु चीज-बीज व पुस्तकादिया दोहरा पस
दु । ‘एकपन्थ दो काज’ धाय थें अन वनिपि
मनुतया चैत्यदर्शन नं जुइगु हानं माः पित
चीज-बीज नं न्याय दइगु । अथे बजार दु
धका अन चैत्यस्थाने गन हे कर्चिंग दोंदों मुंका-

मुनिं ह्रौयायायौं भुक्ताः तःगु मदु । थाय्
थासे यात्रीतयत लः त्वनेत लः; खइ कायत
पूर्णानि हानं ज्ञारा पिशाब यायत पि अवखाना
व चःवि काइदा माफ्रिकं सफा ज्वीक दयका
तःगु दु । स्वःस्वः थाय् यच्चुसे पिच्चुसे च्वंका
बांलाका तःगु दु । मन्दिरे द्वाहौं वनेवं हे छगु
अलौकिक आनन्द अनुभव जुई । धाःथें धाल
धाःसा न्हापां अन वने बले यच्चुसे च्वंगु सिंग
मल्मलया लोहै लायातःगु वें पला तय हे ग्याना
च्वनिगु । थुकिं नं पाठकगणपित बोध जुई कि
अनयापि मन्हूतयके बुद्ध, धर्म व संघया ऊपरे
श्रद्धा गुलि दु खनि धका ।

बर्मायापि मनुष्यपिनि श्रद्धाया तेज बला-
गुलि अपाय् मछि गवगु चैत्यराज छगलि हे
लुँया तपकं भुना तल । प्राचीनगु तथा श्रेष्ठोत्तम
जुयाः च्वंगु श्रीस्वयम्भू धर्मधातु चैत्यराज
ज्ञायात ज्ञीसं लुँ यागु तपकं भुने मफुनिसां
बांलाक सफा उवीक सरव्वालं जक जूसां पाय्
फयकेमा: । हर्षया विषय खः कि आः हाल
साल हे आयुष्मान् अमृतानन्द भिक्षुया

प्रेरणां निम्ह प्यम्ह श्रद्धालु उपासकपिसं तच्चोगु
कोशिशा यासे, सकसियां सहयोगं; स्वयहे यथि-
पुसे च्वंक स्वयम्भू चैत्यया ग्वले सरव्वालं जक
जूसां बांलाक पाना बिल । उक्त श्रद्धालु उपासक-
पिसं मरव्वा छगूलि जक पाना स्वयम्भू धर्म-
धातुया सेवा याना दीगु मखु, मेमेगु नं खो-
र्झि थाना भदा जुयाः स्वय् हे बांमलाना च्वंगु
दलू शुद्ध यायगु, माने निकल् तयगु इत्यादि
ज्या द्वारा नं श्रोस्वयम्भूया सेवायाना च्वंगु दु ।
श्वयकपित जिं जक मखु सकल नेपाली बौद्ध
जनपिसं धन्यबाद बिई । आशा दु कि थुकथं
स्वयम्भू सेवास नियुक्त जुयाः च्वंपि सेवक तयत
सकल नेपालीतयसं हरएक प्रकारया सहायता
बिई । श्व लक्षण स्वयभले झी नेपालयापि
उपासक उपासिकापिनि श्रद्धा सम्पत्ति नं भविष्यते
बर्मायापि उपासक उपासिकापिनि श्रद्धाया सिनं
छुं कम् ज्वी मखु धैगु जिके पूर्ण बिश्वास
दु । थथे जुये नं माल ।

जगतप्राणीपित शुभमङ्गल ज्वीमा !

बुद्ध्या आराधना

(चोम्ह—छहा देशवासी)

१

हे बुद्ध शोक्यमुनि हे थन ज्ञाय माल ।
सी सी अवश्य जिमिगू श्व अधर्मि चाल ॥
स्वार्थीं जिपि अति जुया दत पाप नाना ।
पुङ्का उकि ख छिगु धर्म विरोध याना ॥

२

प्राणी दुर्पि सकलया समभाव मन्त ।
शिक्षा मदू छिगु जुजुं वन धर्म अन्त ॥
हिंसा मयांगु परमोत्तम धर्म कङ्गु ।
सोया परन्तु उकिया प्रतिकूल यांग ॥

३

शिक्षा विद्या जिमित उन्नत यांगु तोता ।
पापादिनं पुनर्गु ज्वङ्कल धर्म मेता ॥
तन्त्रैगु मन्त्र विषये उपयोग खाली ।
यानास्व यन्त्र जक मांस नयेगु माली ॥

४

पूजादि न धव नयेत सदैव यायी ।
देवैत न फलफुलादि मभिन्नु छायी ॥
छानागु हे धवपिसं हकनं व लाना ।
कायीगु वैत थन केवल नाम याना ॥

५

धर्मेण्गु अर्थ मथु याय मफू स्वधर्म ।
छुं हे मस्यू थव जिमि जीवन यागु मर्म ॥
बिज्ञाय माःगु थन कारण हे थव सीका ।
झासं सरासर छिनं फुक विज्ञ चीका ॥

६

बोगु बुलुं स्थिति व रीति मसीक स्वद्वा ।
जोना च्वनी थन व छोय मफू स्व न्यद्वा ॥
चोनी मखू थन सना समयानुसार ।
खङ्के उर्कि मफुत जीवनयागु भार ॥

७

संसार सभ्य जुगु कारण हे मन्द्वद्वा ।
प्राचीन थःगु अति उज्ज्वल भाव तद्वा ॥
गां हे समान जुल, काल थव दीन मेष ।
तापात सभ्य भवनं थव देश देश ॥

८

सारा त्रिभूवन विचे अति मुख्य ज्ञागु ।
मज्जी मगागु परिणाम व कर्मयागु ॥
कानून छुं थव जिमिसं गुरुह्या अभावं ।
मस्यू, बिज्ञाहुं फुकस्यं सम प्रेम भावं ।

९

लवीका निभाः हृदयसं समभाव यागु ।
छोया विद्या दिसँ किचः प्रभु स्वार्थ यागु ॥
चोका अले फुक खसू थन कष्ट यागु ।
केनाब्यु मार्ग शुभ सत्य व शान्ति यागु ॥

च्वद्वापादा

१०४३

कुर्लिम

(चोम्ह—श्रीमती मोतिलक्ष्मी)

“ए खः मांह ! विष्णु गन वन ? ”

“आखः ड्वं वन”

“आखः आखः चान्ह आखः न्हिनं आखः,
थन थपायधंगु पूजा, थमि आखः आखः, भाव न
भक्ति, पूजा न पाठ न्हापां नल ब्वात, थौंया
दिने हे छन्हु छेयं च्वन्य मलाःगु का ।”

“खः छुयाय तं चायाः दीमत्य, वया विडा
मदुखुनु झी थव ज्या थौं लात, नत्रसा संचवाखु
हे याय धैंगु खः उखुनु गुरुज्या मलाःगुलि
कोइल, मोलका आः हाला दी मत्य ।”

“थः यो योथाय वन्यत ला विडा दु
थौं छन्हु नापं विडा कयाः वय मज्जू का

वया । ”

“अँ जाँच लल हँ अमि, उकों तस्सके
हे लिमलाः न्हावले स्वःसां सफू जक प्वीकाः
च्वनि । ”

“गबले लिलाः गबले लिमलाः, जिगु ज्या
गबले थपायधं याक्य मदु । ल्यायम्हम्ह काय
हु धैगु नां जक सिवाय ज्यायागु खँ ला छखेति
थपाय धंगु पूजाय कायमचा छेयँ दुलाःगु
मखु, सकले वइबले हु जक धाइगु जितः । ”

“धाइ मखु रे, आखः; ब्वँवंम्हसित नं
सुनां हु धाइ ? ”

“हु धाइ गुगु धाइ का, अयनं अंग्रेजी
ब्वंकागु साप हे मखुश्य लाःका, अंग्रेजी
ब्वंपि छम्ह हे ताले जूपि मदु, थव ला झं
नास्तिक हे ज्वी धुंकल । ”

“मखुरे, छि धाःसा हु धैदी, हु धैदी,
जखुनु कुन्य कथाय अमि पासापि मुनाः खँ
ल्हानाः च्वंगु गुलि बांलाः बाबुया पासापि छम्हश्य
छम्ह भलादमि थें च्वं गुलि पहः बांलाः । ”

“आमश्य हे काययात तोतोपुयाः ला झं
झं स्यंगु, आम हे पहः बांलाःपिनि बौपिला
खः अन हेँहाः कँहाः थें हाला च्वंगु ! ”

+ + + +

पासापि मुनाः च्वन, व्याक हे सफूया
कीत ब्वनागुया फल ज्वीमाः ब्वंलिस्य सुखी
ज्वीगु, तर थपिं झं झं दुःखी जुया च्वन,
कारण ब्वं ब्वं लिस्य अमिसं मेमेपि
स्वच्छन्दपि मनूतयगु खँ खन, गुगु थःपिसं
महासे हे मखंगु खः । तर अमिसं थव खँ
विचाः मयाः “छगू छगू प्रकारं सकले हे मेपिनि
ब्वन्यने” उकीं थपिं सदां असन्तुष्ट । विष्णुं

लहाते च्वंगु सफू छगू वे दिका धाल—थौं
जिमि ब्वा तंचाःगुलि सुथवंछि पसले च्वना,
उकीं थौंया हुं नं मवनानि । ”

शिवं धाल—अहो, पसले नं च्वन्य
माःला छं ?

विष्णु—पसले मच्वंसा ला जि आखः ब्वन्य
हे खनि मखुतः नि, जिमि ब्वां जक जूसा
जितः ब्वंकइ नं मखुत ज्वी, जिमि मांया
ब्वनिगु भचा योगुलि जक आः तक ब्वन्य
खना च्वंगु ।

अले भक्ति आश्र्वय चायाः धाल—अयसा
छिमि ब्वां आखः ब्वं धाइगु मखुका मखुला ?
जिमि ब्वां ला जि जाँच त्येकाः उख्यं थुख्यं
ज्वी धका जिमि पाजुपिनि शशुपूजा न्याः धका
के हे मकं, उकीं जाँचबले जुल धायव गनं भवे
वन्य नं खनिगु मखु ।

विष्णु—जिमि ब्वां ला न्हापा जि आखः
छगः हे मसःनि बले जक आखः ब्वं धाः ।
जिभचा भचा सयव “चिट्ठी च्वयगु व ल्या
ली यायगु सल धायव झीत ब्यपार यायत योक
गाः” धका न्हापा हे जितः ब्वंक्य गाःगु भाःपाः
तय धुंकल, उकीं भवेभी वन्यगु ला मवं धका
जक तंचाइगु सिवाय वन्य मखंनिगु मखु ।

शिव—अयसा छिमि ब्वा साप हे भिका
बाः, जिमि ब्वां ला न्हाक हे ब्वंसां ब्वन खःका
धका धाइ मखु न्हावले मवं धका बो जक
वियाः च्वनि ।

विष्णु—मवं धका बो बिलं हु ज्वी,
सुखं बांलाक ब्वन्य दैका झं, जि ब्वन्य मत्य
धाःसां हे ब्वना च्वना थन । *

भक्ति—हाले मत्य, ब्वं धका जक आपा
कदा बीगु जूसा छं नं ब्वन्य न्हाइ मखु ।

शिव—अँ ! वया खें सोरे, झीत बो
बीगु ताला वं हँ ?

विष्णु—छिमिसं व्वं धका बोबीगु ला
सिल का व्वन्य मत्य धका बोबीगु गश्य अले
स्यूला छिमिसं ?

भक्ति—बौपिसं नं कायपिन्त व्वन्य मत्य
धका बोबीला मोगु फय खें लहाना च्वनि ।

शिव—धात्थें खः हला झीत थें वया व्वां
वैत मव्वं धका बो मब्यू ज्वी. मव्वं धका हे
बो मब्यूम्हस्यां व्वनं इँ गब्ले बोबी हँ ?

विष्णु—का हालेमत्य छिपि, जा मुइ
बीगु धाइपि थजापि हे मखाः ज्वी ।

. + + + +

मांया कायपि सः स्यू जुयाः वः लिस्य
मन याउस्य च्वनिगु स्वाभाविक । उकीं विष्णुया
मांया नं थः काय आखः सया बोगुलि साप
हे लयताः । वया हानं नं व्वंका: हे तय योनि
तर वया ययां छुयाय भाःतम्हस्या योगु मखु,
अयनं वं भाःतयात काययात आखः व्वंक्यरु खें
जक लहानाः च्वनि । विष्णुया बौया धाःसा
वर्खें न्यन्य योगु हे मखुत । छन्हु बौम्हस्यां
मांम्ह सित काययागु खें न्यंकु न्यंकु धाल—
“जिमि जूसा न्यादें खुदें दस्यनिस्यं पसले च्वन्यमाः
आः जि अपायधिकम्ह काय दयां छुयात श्व
हे लहाः तुति मचुस्यं छुं थपायधं ज्या छता
सिमधः । आखः जक व्वनाः च्वनां छु व
आखलं नकः वैला झीत ?”

“अथ्य जकं धैदी ज्यूला, झी उख्यर
दाजुया कायपि गुलि सय धुंकल, दाजु किजापि
सकले सयकाः झी बोबु छम्ह जक मसयकाः
तय ज्यूला ?”

“खः करपि किसि गःसा थायमा वे
गःजु छ, करपिनि छु याई गुगु याइ, करपिनि
याः याः श्य यायगु ला छं ? दाजुया व
अंग्रेजी व्वंका: तःगुलि ला ज्येठा पूजा लाजा,
गुथि गानाय छुकीसं पलाः तः मवय धुंकल
मखंला छं ?”

“मखु झी बाबुया ला समसक्ति ने
वं स्यू, गश्य वांलाः व्वनाच्वंगु ब्रम्हूतयसं व्वंगु
थें च्वं ।”

“का हाले मत्य छ, कायया र्याव वे
धुंकल आः तक नं व्याहा यायगु खें गनः गन
तिति । उखुनु धैम्ह मचा धायक्य छुय धुन
ला छं ?”

“धायक्य मछुयानि स्यू, बाबुं आखः पास
मउवीकं व्याहा याय मखुनि धाल, उकीं धायक्य
छुयत गश्ययाय् गश्ययाय् जुया च्वन ।”

“उलिं का छंगु खें, न्हारगुं काययाके
मन्योंस्यं मज्यू, वं ला छु धाइ छु धाइ का,
वं धाः धाः श्य जक यानाः च्वन्यगुला छं ?”

“मखु रे न्हारगुं छुया काययाके न्यन्य
मेमेगु ज्या खें ला छिके हे न्यना च्वना नि ।
व्वला वैत हे व्याहा यायगु खें जूरुलि धका ।
आः थौँ कन्हे न्हापा थें मखु मचातयत अमि
थः थः यो मयो लयकाः व्याहा याना बीगु
चाला ज्वी धुंकल, उकीं लयायम्ह मचायात
मन्योंस्यं व्याहा याना बी जीला झीसं ?”

“मिसा बुद्धि धैगु का आम, व्याह
याना व्यूसा तिनि धका वांलाक छथे कुतः
यानाः ज्या याइ । ?”

“मखु, धात्थें न्यना दी धुनला छि

काययाके'

"छु खं लहानाः च्वनागु आम ! बौया क्रत्तव्यं ज्यूम्ह खःम्ह स्वयाः व्याहा यानाः बीगु जक खः सिवाय छु छन्त व्याहा यानाः बीयोला धका न्येँ ज्वीगु ला काययाके का हाला च्वन्यमत्य, धयाश्य याकनं भौमचा लहाक्य छु।"

अले कलाःम्हस्यां विचाः यात—“कायम्ह व्याहा याय मखुनि धाइम्ह, बौम्ह व्याहा यानाः बी धका हालिम्ह, छु यायगु आः जिं थुमित ! थत्यें व्याहा याना बो कायं छु याइ छु याइ, याना बी मखु धकातु धाय् हे ज्यूगु मखुत । आः धाल कि बो जक फयां गाइ मखुत, लहा नय मालि । उकीं आः गथ्य यायगु जिं !” उगु हे समये मिसा छम्ह “छाय जितः सःतक्य हया दिया भचामैजु ?” धा धां थाहाँ वल । मिजंम्ह व्यात छको पुलुक स्वयाः चिला वन ।

+++ + + +

व मिसायात वं मःतक्य छुःगु मखु । उकीं व भचा आताहाँ च्वनाः भातम्ह छुत ज्वी धका अवीकाः व्यात “खः काकि ! छितः छगु ज्याय दुःख बी माला च्वन” धकाः खँ छुत ।

“छाय् छु खँ भचा मैजु ?”

“अँ……व हे वाबुयात भौमचा स्वयगु खँ का काकि ! गथ्ययाय गथ्ययाय, वैत धाःसा व्याहाया नां हे काय मज्यू । ‘व्याहा यानाः व्यूसा छेथँ हे च्वन्य मखु’ धका तंचाइगु छु याय काकि ?”

“व्याहा याय् मखु धायगु थैँ कन्हेया काय मचातय् चाला हे का स्यू भचामैजु ! अबले अबले जूसा व्याहायागु खँ लहात धायव मछाला कच्छुनाः च्वनि, आःयापि ला ‘व्याहा

याय मयो, बांमलाःम्ह मयो, आखः मसःम्ह मयो’ धायत ला भ्याः भचा हे मछागु मखु । मखु पिने मिसा दु लाकि छु वाबुया, उकीं जकं व्याहा याय मखु धाल ला ? ”

“अश्यला मखु काकि । आखः व्वन्य मगाकं व्याहा याय मखु धका जक धाःगु का ।”

“अ” अश्य जूसाला सुंक व्याहा यानाः बीगु का । वका जिमि कायचा नं ला अश्य धाःम्ह मखु ला । बौम्हस्यां व्याहा याना बिल आः मचा निम्हस्या बौ ज्वी धुंकल आः नं व्वना हे च्वन तिनि, व्याहा यानां वैत व्वन्यत छुं पनि मखु । सुखं भौ छम्ह दःसा याकः-चाम्हसया ज्या याइम्ह खुनु दै ।”

+++ + + +

विष्णु याकःचा कथाय च्वनाः विचार यानाः च्वन—“व्याहा यायगु श्व छु ? खिपः न्यानाः गःपते सोतिपाँय् तयगु मखाः ! आः हे ला जितः आखः व्वन्यत थपायचो थाकु, आखः व्वन्यत खर्च बो मफु धैगु हःसः न्यन्यं मुत्ताः मदु । व्याहा याय धुनिवले ला झन छम्हसित अप्पो खर्च मालिगु जुल, छु जिकमाय नं यानाः आखः नं व्वन्य फइ ला ? असम्मव ! अले उपाय छु ? तर थुकिया उत्तर मलूनिवले हे बनारसं वःगु चिट्ठी छपौ वल, गुगु विष्णुं थःगु अध्ययनया विषये सहायता फवनाः छुगुया लिसः खः । पौ स्वस्वं विष्णु हर्षं गदगद जुल । थः पुलांम्ह पासायगु पत्र, उकीसनं थःत पूरा सहायता थीत च्वयाः तःगु । अले वं उत्साहित जुयाः “माःगु ज्या आः हे । लिपा भौमचा कोछी धुन्यव ला जि सन्य नं जी मखुत” धका मने तयाः प्याहाँ वन ।

+++ + + +

थैं विष्णुया मन नाकं थातं मच्चं ।
उघरिमे कथाय छाहौं वनि, खः थैं न्यंक छगू
निगू सफू प्वीकयि हानं प्याहौं वयाः कथाय
खापा गवयि । छु धायगु छुयायगु वं बालाक
मसियाः च्वन । लिपा मने छगू खैं निश्रय
यानाः खूब सावधान जुयाः मांहस्या न्होने
वनाः धाल—योमाः भक्तियात लुँचुरी छजो
न्यया व्यू धाल छंगु चुरी छको बीला वैत ?
“छाय गबलेयात माःगु वैत ?”

“थैंयात ला कन्हेयातला मस्यु, वया
मांया गनवन्यत धाल थैं, थैं हे यंका बीका
हिै ।”

“न्यना नि स्वरे गबलेयात धका, छेयै
हे दुगु नापं धाःबले बी ज्यू नि ।”

मांहस्या धुगुखैं विष्णुया भचा मन च्वन ।
अले व “ज्यूका अयसा न्यना नि स्वे” धयाः
थःगु कथापाख्यर वन ।

+ + + + +

Dhamma.Digital

विष्णुं कन्हेखुनु वहनी व्यलि यायाः
मांहेसित धाल—योमा ! कन्हे जिमिपासापि
दक्षिणकाली वन्यगु हैं, जि नं वन्य, जितः
निरका स्वरका दां ति रे ।
“अले बिडा दुला छं कन्हे ?”
“क ! आः ला मिपचासया बिडा है
जुलः नि !”
“अ खःका हला, गोन्हु बिकाः वयगू
अले ?”
“तःन्हु बी मखु कन्हे वनाः कंस छन्हु
च्वनाः प्यन्हु वयगु ज्वीका, बरु जितः कन्हे
न्हापनं थना व्यू ।”

मांया नाप शुलि खै लहानाः उखुनु वहनी
हे थःत माः माःगु उवलं व्याकं थिक यानाः
सुमुकं द्यन । कन्हेखुनु सुथे न्हापां ढाक गाढ़ी
च्वनाः कुर्लिम ।

+ + + + +

भो मिसातया दशा

(चोम्ह—भाजु धर्मरत्न “यमि”)

मांया प्वाथं प्यहौं वयवं हे हेला ज्वीगु
सुयात ? “म्ह्याय् का वूगु म्ह्याय् !” धका ख्वा
ख्युंका धाइगु नं मिसायात हे जुया च्वन । थ्र
धाःगु छाय् ?

‘जिपि मिसापित थपाय् च्वकं हेला याःगु
छाय् ?’ धका मिसापिसं हे नं छको विचायाना
सोगु खन्य मदु । सोगु जूसा छगू कारण लवी ।
व कारण मदयक्यगु कुतः याना हेला मयाक्य
धुंकल नं ज्वी । तर सोगु सुनानं मखु । मिजं-

तस्यं गुबल्य स्वइ ! ‘मिसात सळः सिलः धायव
थःत च्यो याइ । थःमं धैथ्य प्याखं हुइक्य दै
मखु । ख्वा केःक मि दुइका एला त्वन्य दैमखु’
धैगु धंदां हे मिसात थाहौं वईगु यैमखु ।

म्हायमचातेत मां-बौनं आपलं ज्या स्वनिगु
छु ?—गोजा देक्यगु । जजंका कायगु । पुजाभः
तय सेक्यगु । भ्वे बले भ्वेज्वरे याय् सेक्यगु ।
दक्षिणेमदेक मगाःगु पोः हायगु । प्वक स्वन्यगु ।
छुमना दयक्यगु व पिलाक थहौं थहौं वेकः लः

क्याः रुवापा हे केक एला क्या, गुलुं गनं हे
मथीक लहने सेक्यगु । थुलि याय् सल धायव
व मिसा पास जुल । वश, अल्य न्हाथाय् वंसां
खारा जुल धका मां-बौपिनि न्हाय् म्वाका ज्वीगु ।
विचरा मिसामचां छु स्यू ! “न” छगः स्यूगु
मखु ।

‘का का, मैचा ल्यास्य जुल, हथाय् हे
ज्वी धुंकल’ धाधां जिलाजं माःज्वी । जुवारे हे
ज्वीमा, चाहे एला-ध्वं गुलु ज्वीमा चाहे मिसाहो
अथवा रंदिवाजहे ज्वीमा; छ्येँ, बुँ व ध्यवा दु
मदु जक स्वयाः, ज्यूसा लाखा थुलिमा उलिमा
धका काय फको काना नं पयनं बिया छै !
भात धका वै । भाजु, बाजु, तताजु, दोजुभत
किजाभत, भौ तथा पीभत इत्यादि पिन्त श्यो
माने याश्यं याना प्वाछगः थन्यत, बाद्वासिक
ज्या यानाः च्वंसा तिनि अन वया, भचा सुविस्ता
ज्वी । मखुसा, अने-तने धया मतस्य पितिना
छृणु भय दनी । भातः ल्यताक्यगु सोसा माःजु,
बाःजुपि तंम्वेकी । माःजु, बाःजुपि ल्य ताकूसा
भातः तंम्वेकी ।

“का का, न्हूझ भौमचा, एला साप हे
मू सयक काय सः धाःगु न्यना” धका एला
कायकी । वहे एला भातयात त्वंकै । एलाखैं
काय्काः थःत तुं भय भ्यलुक दायका ध्याकुने
च्वनाः सुकु सुकुं रुवया च्वन्य मालिगु हरे !
गजागु झी मिसातया दशा ज्वी ! न्हाथिं जाःहा
रंदिवाज, एलागुलु तथा जुवाद्यो मिजं, थःत
बाद्वासिक दासां दायका च्वन्यमाःगु थव गजागु
कर्म ज्वी ! छु थुकिया कारण ल्या ? छु,
न्हापाया पापं याना मिसातया थपायच्वकं दुःखसी
माःगु ला ? मखु ! मखु !!

छुकि ल्य सा ?

मां-बौनं स्यने कने याइगु हे पाना तंत्रा

तःगुया फल खः । मिसातया न्हापाया पापं नं
मखु, आःयागु नं मखु । च्यादँ झिडँति दयवं
हे क्य क्य कुना, न्याकु क्याः पहक्या ज्वीगु
मिजंतया न्होने हे मद्भृस्य तैतःगुलि व मिसातयत
आखः स्यन्य मज्यू धका धैतःगुया फल खः ।
मखुसा, मेमेगु देशे चोंपि मिसात, मिजंत स्वया
छुकिसं, छुं ज्यासं तथा आखले नं कम मज्यू
छाय् जुइ ? गन गनं ला मिजंत सिंवे मिसात
हे न्हागु ज्याय् स च्वे च्वे लाना च्वंगु दु ।
भगवान् बुद्धया पाले नं विशाखा, सुप्पवासा,
अम्बपाली थें जाःपि मिसापि गपायर्थंपि जुया
वन । बेलाइत, चीन आदि देशे मिसापि हे
जुजु जुयाः राज्य समेतं याना वन । थौं-कन्हे
हेनं भारत देशे मिसा गवर्नर जूगु खैं रहस्य
मखु ।

झीथाय् यापि मिसात जक कौपि थें जुयाः
मिजं पिनि इसोराय् प्याखं हुया जुइगु छायर्थं ?
हानं मिसापि जक, अनं वन्य मज्यू थनं वन्य
मज्यू, व नं याय् मज्यू थव नं याय् मज्यू धका
धाइगु । मिजंत खन धायव हे क्य क्य कुना
ज्वीगु !

आः झी मिसामैजुपिसं, थःम्हस्यं नं फक
फक आखः ब्वनाः, सेका सीका कोसे थःमचापित
नं आखः ब्वंक्यगुली लगे यायमाः । मखुसा,
मिसापि आपासिनं दबल दुःख सियि । सियान
च्वंगु दु, मिसापिसं मचाया जक च्वन । मिसापिसं
माःगुली नं म्वाःगुली नं दुःखसिया च्वंगु खैं
जक चोसा, च्वयां सहःगु मखु । मिसापि
थःथपिसं हे भोगेयाना च्वंगु दु । व दुःखयात
दुःख भाःपा थः मचापित नं आदः च्वंका,
इलम सयके बिया विवाह जीविते दुत छृयमा ।
मुख्य याना मिसापिसं नं कमे यायगु सयका
कायमा ।

माँ बौ सेवा

(चोम्ह—कुमार आमणेर, लंका)

सम्यक् सम्बुद्ध, भिक्षु संघ, माँ व बौ
थुली प्यम्ह पुद्गलपित पुण्य पीगु बुँ धाई ।
थुकी मध्ये भगवान् बुद्ध लोके उत्पन्न ज्वीगु
दुर्लभ । वथे आवकपि नं । तर माँ व बौ
धैपि अपायचो दुर्लभ मजु ।

उपर्युक्त पुद्गलपित सेवा टहल मानादि
पूजा सत्कार यायगु लिं प्राणीपित पुण्यलाभ जुई ।
बौद्ध विनयले माँ व बौपित ब्रह्मा धका व पूर्वाचार्य
धका नं धाई ।

माँ-बौपित ब्रह्मा धाःगु छाय धाःसा—
ब्रह्मायाके थें मैत्री, करुणा, मुदिता व उपेक्षा
धैगु श्रेष्ठगु गुण-धर्म दुगु जूया निर्मित ।
पूर्वाचार्य धाःगु—श्वर्भि, श्वर्मभि, थथे यायत्यो,
थथे याय मत्यो, श्व धर्म, श्व अधर्म धका अने
अने किसिम वान्हि ब्यहोरा स्यना विझगु जूया
निर्मित हानं मचानंसे नेगु, त्वनेगु, पुनेगु, व खै
ल्हायगु आदि चरित्र दयका विझगु निर्मित नं
पूर्वाचार्य धाई ।

काय म्हायपिनि ऊपरे माँ-बौपिनि थःगु
शरीरे स्वयानं आपालं प्रेम दु । थथे प्रेम
दुगु जूयां निर्मित थःगु शरीरे च्चंगु ‘हि’ यात
नं दुरु यानाः, जन्म जुसां निसें दुरु त्वंका,
खिचो धका घःमचासे सुघर सफा याना तयिगु ।

धार्थे धाल धाःसा काय म्हायपिसं माँ-बौपिनि
गुणया पल्यसा पुले अति थाकु । सुख व दुःखे
समान अनुभव याना. कतपिसं योय मफझगु
उपकार याइपि जूया निर्मित माँ-बौपिनि गुण
अनन्त नं धाई ।

छन्हुया दिने तथागतयाके “थःगु छ्ये
मित्र सु जुई” धका न्यंगु बखते “थःगु छ्ये
मित्र माँ जुई” धका आज्ञा दयका विज्यात ।
माँया करुणा गपाय धाःसा सीवलि महास्थ-
विरया माँयागु खै द्वारा बोध जुई ।

सीवलि महास्थविरया माँनं थः मचायात
न्हेदं तक कोखे तल । थुगु बखते वैत अतिकं
कष्ट जुल । न्हेदं दयका मचा बुल । सीवलि
मातां भगवान् प्रसुख महा भिक्षुसंघपित दान
बिल । अन भगवानं व उपासिकायाके पुनः
मचा दयके “योनिला” धका न्यना विज्यात ।
उपासिकां, “भन्ते, श्व छम्ह जक मखु श्व
थेंजापि हानं न्हेम्ह जूसां देकेगु इच्छा दु” धका
उत्तर बिल । माँ-बौपिनि गुण मचातयत अवबोध
मजु । गुखुनु थःनं मचा-खचाया माँ बौ ज्वी
उथाय तिनि थथे धका लुमना वई ।

अजातशत्रु राजकुमारं देवदत्तया खै न्यना
थम्ह बौ स्याना रोज्य काय गु कोशिश यात ।

करुणावन्त बौ बिम्बिसार जुजुं थः पुत्रयात राज्य
तोता बिल । असत्पुरुष अजातशत्रुं थः मह पूज्य
अबुजुयात नाश याय् या लागि इयाल्खानाय्
स्मेतं तल । अन थः हा माँ छम्भ बाहिक मेपि
सुन बने मज्यूगु याना बिल । थः स्वामियात
सेवा याय् या लागि बनोगु बखते महारानि
उत्तम उत्तमगु ने त्वनेगु बस्तु जनिखे प्वचिना
यंकल । एव खं अजातशत्रुं सियाः थः हा माँयात
जुजुयाथाय् छुनं आहार ज्वना बने मज्यूगु
होकम बिल । करुणावन्त महारानि थः गु छ्यैँके
आहार सुचुका यंकल । एव खं नं अजातशत्रुं
सिया छु हे यंके मदु धका हानं होकम बिल ।
महारानि, नस्वागु लखं मोलहुयाः ध्यो, चाकु
साख व कस्ति म्हे बुला जुजु याथाय् वन ।
एव खं नं सिया राजकुमार अतिकं तम्वेकाः
महारानियात जुजु याथाय् बने मविल । बिम्बिसार
जुजु निराहार जुसानं धर्मयागु बिचार यायां
स्नोतापन्न जुयाः इरु थिरु जुया चं च्वन ।
जुजु इरु थिरु जुया चं च्वन धैगु खं सिया
थुलि हे नं सहयाय् मफयाः दुष्ट अजातशत्रुं, नौ
छम्हसित सःता जुजुया तुटी पाली काया चि
हाहा यानाव्यु धका छ्वत । होकम् बमोजिं मयासे
मजिया वं अथे यात । अशरण जुजु स्वर्गवास
वन । वहे दिने अजातशत्रुयात पुत्र छम्ह
लाम जुल । राजदूतपिसं निगूँलि खवर ज्वना
वन । अन मन्त्रीं न्हापालाक अजातशत्रुयात शुभ
समाचार नि बीके छ्वत । समाचार न्यना व
अतिकं खुशि जुल । तुरन्त माँद्वसिथाय् वना,

मचाबले वैत जुजुं प्रेम याला धका न्यन ।
महारानि वैत थथे धालः—

“प्रिय पुत्र ! छन्त छं अबुजुं अनन्त
गुण याना तःगु दु । छ मचा बले छन्दु छंगु
पचिने के छगः वयाः छ खवया च्वन । छन्त
सुनानं हेके मफुत । अन्ते राज गड्डि चं
चोंद्व छं बौनं छन्त मुले कया छंगु के दुगु
पचि म्हुत्त्वी तल । अले जुजुया म्हुतु दुनेसं
छंगु कै तज्यात । तर छं अबुजुं व न्हि हि
मल्हसे घुतिना छ्वत ।”

एव खं न्यना अजातशत्रुया मिखाय्
ख्वभि सो सो वल । बिम्बिसार जुजु इयाल्-
खानाय् सं परलोक जुल धैगु खवर नं वल ।
अजातशत्रुयात झन् डाह जुल ।

शारिपुत्र महास्थविर थः परिनिवार्णज्वी
न्हो थः हा माँया छ्यैँ वनाः धर्मोपदेश यानाः
माम्हसित स्नोतापत्ति फले तया विज्यात । भगवान्
बुद्ध, थः हा मातायात धर्मोपदेश याय् या निंति
देवलोक श्यंकं विज्यात । अबुजु शुद्धोदन
महाराजयात अहंत् फले तया विज्यात । भगवान्
बुद्ध थें जापि महापुरुषपिसं माँ-बौ सेवा यागु
आदर्श शिक्षा झीसं नं प्रहण याय् माल । युगु
शिक्षायात पालन यान धाः सा निगूँलि लोकेसनं
सुखाभिवृद्धि जुई । अकिं धालः—

“माँ बौपिन्त आदरपूर्वक सेवा टहल याना
सत्कार याईपिन्त बुद्धादि पण्डित पिसं थुगु
लोके नं परलोके नं प्रशंसा याई तथा मृत्युं
लिपा स्वर्गवास वनी ।”

शुभ-सन्देश व सम्पादकयात पौ

[निम्न सन्देश कालिम्पोंगया एस० डी० ओ० बाबु मोतिचन्द्र प्रधानं छूयाहःगु जुल—स०]

थव अत्यन्त हर्षया खँ खः कि नेपाल धालसां नेवा भाषाय् मासिक पत्र छापे ज्वीगु शुरु जुल । थव भाषाय् मासिकपत्र छापे जूगु शायद थवहे दके न्हापाया चेष्टा ज्वीमा । थवयां न्हापा सारनाथ, बनारसं प्रकाशन याइगु बौद्ध धर्म सम्बन्धी छु गुगु मासिकपत्रे छगू निगू लेखत नेपाल भोषाय् नं खनागु खः । तर नेपाल भाषाया जक सम्पूर्ण लेख दुगु मासिकपत्र थवहे “धर्मोदय” हे खः । थौं कन्हे नेपालया राजभाषा गोख्खाली नेपाली जूगुलिं नेपाल धालसां नेवाभाषा समये लोप ज्वीगु असम्मव मदुगु खः । तर आः थव भाषाय् नं सफूत व मासिकपत्र समेत् छापे जुयावया च्वंगुलीं थव भाषाया रक्षा ज्वीगु आशा खना । नेपाल धालसां नेवाभाषास दोलंदो पुलां पुलांगु सफूत. शाख इत्यादि दु. थव व्याकंया खोजियानाः गवेषण यायगु आवश्यकता दु । थव कारणं नं विद्वान व्यक्तिपिंसं नेवा भाषाया सम्मान तथा प्रचार याय् उचित ।

नेपायार्पि नेवात मध्ये गुलिखे मनूत दु गुपिसं गोख्खाली नेपाली भाषास थगु मनोभाव प्रकट याय मफु वा व भाषाया लेखत बांलाक थवीके मफु । इमिसं थव नेपाल भाषाया पत्रिका द्वारा निश्चयनं यथेष्ट लाभ उठेयाना कर्ह ।

नेपालं पिने अथवा नेपालेसं चर्पिं गुलिखे नेवात, थःगु मातृभाय् नेपाल भाषा लोमंके धुकःपि अथवा लोमंकेत सनाचर्पिं दु । उमिगु

मने, थव पत्रिका द्वारा नेवा भाषाया ज्ञान जागृत याई । थव पत्रिकाया विशेष उन्नति जुयमा धैगु जिगु शुभेच्छा जुल ।

मोतिचन्द्र प्रधान

कालिम्पोंग

१८-११-४७

+ + + +

सनातनधर्म महासभा कार्यालय,

हिन्दु विश्वविद्यालय, काशी ।

३० नवेम्बर १९४७

श्रीमाननीय सम्पादकजु !

ख्यूँगु तूँथी लाना असहाय अवस्थाय लाना च्वंगु झी नेवासमाजया उत्थान व उद्धारया नीति नव उज्ज्वलया आशाकयाः “धर्मोदय” पत्रिका उदय जूगु संवाद न्यना स्वैतजक हर्ष तथा गद् गद् मजुई ? ‘नेपाल साहित्य’या उत्थानया नीति श्री भिक्षु महानाम “कोविदं” अत्यन्त उत्तमगु सम्मति विद्यादिल । श्री माननीय सज्जन-पिनि न्होने जिगु थव नम्र निवेदन दु कि, झी नेपाया भौगोलिक अवस्थाया हेतुं Means of Communication (पत्र व्यवहारया साधन) साहै हे अभाव जूगु नीति झी नेवाभाय् उचारण व शब्दविन्यास आदिया चलन थासे थासे भिन्न जुया च्वंगु दु । अतएव झीगु Standard language (प्रमाणिक भाषा)या प्रचार यायत भारतया ‘हरिजन’ पत्रिकां हिन्दुस्तानी भाषाया शब्दयात स्थान व्यूथें नेवाभाषाया शब्दतयत नं

“धर्मोदय” पत्रिकास छगु वा थागु पूष्टि थाय
झूमा गए कबनी?

झी मातृभाषाया असहाय अवस्था खना—
झी नेवा भाजुपिसं थःगु भाय्यात Dialect
form (प्रान्तीय रूप) या दृष्टि स्वया अन्यान्य
भाषां—हिन्दी, पर्वते—आदि जक रचना याना
किइन। झी भाषाया तिरस्कार झीसं हे यासेंली
प्रेपिनि न्होने थुकिया आदर गय् जुई? थःगु
भाषाय् दुगु शब्दत लो लोमना वन, अकिं
झीसं फत्तले माला माला नेवा भाषाया शब्द हे
व्यवहार याय्माल। नेवा जुया नेवाभाषां च्य

मकु—च्यातःगु छामथू; गुलि लज्याया खै
खै! शुद्र शुद्रज्वीक भाय् ल्हाय्, च्य
ममःमां अव पौ छिकपिनि न्होने पेश याय्गु,
साहस याना।

आशादु कि “धर्मोदय”या प्रकाशं याना
जन जनया नुगले मातृभाषाया प्रति स्नेह दर्दै
व नापं नापं समाज व साहित्यया उत्तरि जुई।

शुभचिन्तक—

छम्ह विद्यार्थी

समाचार—

सारनाथया उत्सव—गत २७ नवेम्बरस

सारनाथे मूलगन्ध कुटी विहारया १६ग्रा
वार्षिक महोत्सवया महासभा वर्माया हाइ कमिशनर
ऊ० वीन्या अध्यक्षतास अत्यन्त वांलक,
जुल। सुध न्हापनं त्रिलोकाचार्य गौतम-
बुद्धया, गन्धार देशं प्राप जुयाच्चंगु, अस्थिवातुया
प्रदर्शन जुल। निहनेसिया बुद्धपूजां लिपा
कम्सेकम् ५०म्हति मदाभिक्षु संघर्षित भोजन याकल।
भगवान् बुद्धया अस्थिवातु दुगु चैत्य
किसिम्हय् तया सारा लावा लस्करत लिसे
सारनाथ छचाखेर चाउयके धुंका, सारनाथया
वदाय् धंगु ख्यले महासभा जुल। सभापतिया
आसन वर्माया हाईकमिशनर ऊ० वीन्यात
प्रहर्ण याके धुंसेली भिक्षु धम्मजोतिजुं सभाया
दको परिपद्धिन्त स्वागत् यात। सभास चीन,
वर्मा, लंका, नेपाल, तिब्बत, चट्टग्राम तथा
स्थानीय सज्जनपिनि भारी भीड दुगु खै।
न्यादोलं मयाक देश विदेशयार्पि मानवर्पि एकत्रित

जुल। छगु महान अन्तराश्रिय सम्मेलन जुल।
वनारस सेन्ट्रल महिला स्कूलयार्पि महिला-
पिनि जातीय मंगलाचरण प्रार्थनां सभाया कार्य
आरम्भ जुल। दके न्हापां महावोधिसभाया मंत्री,
भिक्षु संघरक्षण उगु उत्सवया उपलब्धस छुया
हयातःगु यू० पि० या गवर्नर श्रीमती सरोजिनि
नायूङ्ग आदिया सन्देश न्यंकल। उक्त गवर्नरं
थःगु सन्देश—“भारतवर्षे भगवान् बुद्धं दकेसिवे
अपो जनतापिनि सेवा याःगु दु अकिं साता
बौद्ध जनर्षित जिगु नमस्कार जुल” धका
धयातःगु जुल।

अनंली महापणिडत श्री राहुलसांकृत्यायनजुं
भाषणयाना विज्ञासे थथे धाल—

“प्यीडं न्हापा सारनाथया छु दशा, थौं
छु दशा। थौं थथेज्वी धैगु सुनां स्यूगु खै।
न थनया अशोकचक्र भारतया सरकारी झण्डाय्
च्वनी धैगुस्यू। भगवान् बुद्धं शुरु शुर्लै
उपदेश याना विज्ञासे शरीरयात गंकेगु व
ल्हंकेगु यात निषेध याना मध्यम मार्ग्या लं

क्यना विज्यात । वसपोलं सकलप्राणीपित हित सुख याना विज्यात । तर गुलिं भारतीयतयसं थुकिया अःखतं ल्वीका क्या च्वन । बुद्धया बहुजन हितायया प्रभावं भारतया पिने थ्यंक भारतया नां प्रचार जुल । भारतं पिने गुलि दूतपिं वन, व सकसिनं बुद्धया हे सन्देश उवना वन । थों अश्यापि विदेशीतयसं भारतयात लोमंका च्वंगु वहे छगू बौद्धया नातां जुया च्वन । यदि जगतया प्राणीपित समानाधिकारया अधिकार वियगु शिक्षा वियावंपि सुं दुसा वहे छम्ह शाक्यसिंह खः ।”

महापण्डितजुया भाषण सिध्यवं सुप्रसिद्ध राजनैतिक वावा राघोदासजुं भाषण विल—

“सारनाथयात न्हापा भारतीयतेसं लोमंका तःगुखः । लंकाया कुलपुत्र अनगारिक धर्मपालजुं सर्वप्रथम झीत सारनाथया समाचार कन । सारनाथयात लोमंका तःथें झीसं भगवान् बुद्धयात नं लोमंका तःगु खः । तर थों वहे अनगारिक धर्मपालजुया प्रतापं थुगु वारे सारनाथया धज्ञागु सुदिन स्वयदत । जिवस्पोलया चरणे सास्तांग प्रणाम याये ।” थुलि धया: पुनः वयकनं भारतीतयत बुद्धया मार्गया खँ कँसे—“युद्धया आखिर अवस्थाय् भगवान् बुद्धया मात्यमिकमार्गया हे परमावश्यक जुइ, गुगु उपदेश वस्पोलं सर्वप्रथम धवहे सारनाथे याना विज्यात ।” वत मान् सरकारया कर्तव्या वारे खँ कँसे वावा राघोदासजुं—“भारत सर्कारया प्रथम कर्तव्य भगवान् बुद्धया जयन्ति माने यायगु” धका धया पुनः “यदि भारतीतयसं बुद्धजयन्ति माने मयात धासा थ्व स्वया कृतधन मेगु छु जुई” धका धया हानं “वैशाख पुन्हीया दिने भारत सर्कारं पब्लीक हुट्टी वियमा:” धका

याचना यासे भगवानया उपदेश संगृहितःगुप्तालिभाषा, प्रयोगादि विश्वविद्यालये हिन्दी भाषा थें व्वंकेगु व्यवस्था यायमाः धका धाल । सारा दुनियायात माःगु सदुपदेश बौद्धसाहित्ये यथेष्ट दु धका धासे हिन्दी भाषायां लिपा पालिभाषा हे राष्ट्रिय भाषा जुई धका नं धयादिल ।

तदनन्तर चीनया महास्थविरं भाषण व्यूसे “भारत देशे महाबोधि सभा द्वारा बुद्धया सन्देश प्रचारार्थ याना च्वंगु सदप्रयत्नया छगू फल खः थों थुली विशाल जनतापिनि एकत्रित जूगु” धका धाल ।

अनंली स्वामि सत्यदेव परिव्राजकं सभायात सम्बोधन यासे थथे धाल:—

“सज्जनपि, भगवान् बुद्धया धर्मं बुद्धिवादि खः । वस्पोलं ज्ञानया प्रदीप झी थःथःगु चित्त दुनेसं क्यना विज्यात । ज्ञान प्राप्त यायधका गुलिं व्यगःया शरणे, गुलिं वृक्षया शरणे हानं जंगले, हिमालये व्वां व्वां जुया च्वन, तर ज्ञानया मत थःकेसं दुगु सुनां मखँ । अर्कि ज्ञानया मत पिने मामजुसे थःके दुनेसं तुं ल्वीका काय् सयकेमा । यदि छिपि सकले शान्तिपूर्वक च्वनेगु इच्छा जुसा छगू मात्र बुद्धया आदर्श पालनया, धारणया !”

तदनन्तर नेपालया भिक्षु अमृतानन्दजुं भाषण यासे—“नेपाल देशयापि सलंस भक्तपि थों थ्व महान सभाय् सहभागी जूबोगु अतिकं हर्षया विषय खः थुगु हे प्रकारं दँय दसकं वयगु उचित । झी नेपाल देशया आदि धर्म बौद्ध धये खः । थों अश्यापि झीथाय् आपलं बौद्धपिं दनि । खेदया खँ थ्वकि

उलिमधि बौद्धं पि दतनं वैशाख पुन्ही आदि
बौद्ध पर्वदिनया स्मरण याःपि आपा मदु ।
भारत देशे वैशाख पुन्हीया दिन, छुट्टी जुये
धुंकल, मुस्मां थें जाःम्ह भोपाल राज्यया
नवाबं नं थःगु राज्ये छुट्टीया दिन घोषणा याय्
धुंकल । झीथाय् नं छुट्टी दत धाःसा साप
ज्यू । यदि झो सकले मिले-चले जुया छम्ह मांया
मन्तान थें च्वना शान्तिप्राप्त याय् मंदुसा बुद्धया
उच्च आदर्शयात अनुगमन याय् माल । जन्मं
तद्वं व चिकिधं सुं जुय फइ मखु । तःधं व
चिकिधं ज्वीगु व्याकं थःगु पुरुषार्थया भरे
जुल । सकल मोक्षाभिलाषि प्राणिपिसं न्हापां
थःगु चरित्र बल दयकेमाः विना थुकिं यको हे
शक्ति दुमां जीवन सफल ज्वीमखुनि, बरू व
शक्तिया दुष्प्रयोगया कारणं अनर्थ जुयफु ।”

भिक्षु अमृतानन्दजुया भाषण सिध्य वं
चट्टप्रामया धर्मधर महास्थविरं जनतापित
भगवान्या शान्ति सन्देश खें कन ।

अन्तस भद्रन्त आनन्द कौसल्यायनं
सभाषद्वित आमंत्रण याना युक्तप्रान्तया सरकार-
याके प्रार्थना यासे निम्न प्रस्ताव पेश यातः—

१—भारत देशे आगरा आदि प्रत्येक
विश्वविद्यालये पालिभाषाया अध्ययन याकेगु
व्यवस्था यायगु ।

२—बुद्धगया मन्दीर बौद्धपिनी लहाती
लवलहाना वियगु ।

३—वैशाख पुन्हीया दिने छुट्टी वियगु ।

४—भारते वद्विं पौद्ध यात्रीतयत सर्कार
द्वारा हरएक तरहया सुविधा वियगु ।

उक्त पूर्यंगु प्रस्तावयात सभापति, ऊ०
वीननं सकल सभाषद्विति, नीति अनुसार

राय कया छम्ह सियाहे बिरुद्ध मदयक सर्वसमर्ति
पासयात ।

अबसाने सभापतिजुं सभाषद्विं पित सम्बोधन
यासे—“थुगु महासभाया सभापति जुय दुगु
जितः हर्षया खें खः । थुगु बारे छिकपिन्त धन्यवाद ।
सारनाथ धयागु भारतया छगु अत्यन्त
महत्वपूर्णगु तीर्थस्थानखः । थुगु दिशापाखे
स्वया बर्मायापि बौद्धपिसं शिरं बन्दना
याई । बौद्धधर्मया नातां थौं झी तातापाक च्वं-
च्वनापि नं ससतिना वल । थौं कन्हेया समये
झी सकलसियां परस्पर प्रेमभाव बढ़े याना
च्वनेमाः । अब झीगु देश-विदेश, परस्पर
सहायता मदयकं ल्यकेजुया च्वने थाकु । जिमि
बर्मदेशया श्रेणी उच्च याःगु वस्पोल बुद्धया उच्च
आदर्शया आधारं खः । खेद खः कि थौं
वस्पोल बुद्धया मातृभूमिस वस्पोलया शिक्षाया
अभाव जुल । न्हाकथं याना नं वस्पोलया
शिक्षाप्रचार यायमाः । विश्वास दुकि छिकपिसं
थुगु खें स ध्यान तया दिई । सकलप्राणीपित
छम्ह दाजु-किजा थें चोंक तयातइगु छगूमात्र
शिक्षाप्रणाली वस्पोल बुद्धयां खः ।”

सभापति महोदयया भाषणं लिपा सभा
विसर्जन जुल ।

बौद्ध-चारधाम—गत मंसीर पाखे थुड्मी
नेपायापि सलंस उपासक उपासिकापि—लुम्बिनी,
बुद्धगया, सारनाथ, कुशीनगर, आवस्तो, राजगृह
व नालन्दा—आदि बौद्ध-तीर्थस्थानस चाहूँव न ।

यें देशे “धर्मोदय” एजेन्टया ठिकानाः—

“सन्देश गृह” १२१६४ बांगेमुया
कान्तिपुर,
नेपाल ।

“धर्मोदय”या नियम

१—“धर्मोदय” धर्मोदय-सभाया संविधा-
नत्वे प्रकाशित जुई। थुकिया उद्देश्य नं धर्मोदय
सभाया थे खः। तथापि थुकिया कर्मक्षत्र उल्लिं हे
सीमित जुई मखु। थत्र पत्रिका प्रत्येक शुक्रपञ्चया
प्रथम सप्ताह तकं प्याहां वर्ई।

२—थुकिया दच्छिया चन्दा ३) खुलाया २) छगु
प्रतिया ।।। न्हागु महिनानसे ग्राहक जुश्फु।
पत्रना हइगु घरी नमूनाया लागि छगुप्रति अर्थे
छवया हई।

३—राजनैतिक खँ बाहिक मेगु धर्म-शास्त्र कला,
सभ्यता, पुरातत्त्व, साहित्य, इतिहास, धिति-रीति
व भ्रमणात्मक खँ आदि विविध विषय सम्बन्धी
लेखत थुकी छापे जुई।

४—लेख, कविता, समालोचनार्थ सफू
(निगु प्रति) तथा थुगु सम्बन्धे पत्रब्यवहार
सम्पादक्या नामे छवया हयमाः।

५—सु लेखक द्वारा प्रकट जूगु मतया उत्तर-
दायी सम्पादक-मण्डल जुई मखु।

ग्राहकपिंत

६—प्रबन्ध सम्बन्धी पत्रब्यवहार व चन्दा, व्यव-
स्थापक्या नामे छवया हयमा। पत्रब्यवहार याय्गु
बखते थःगु ग्राहक संख्या व पूरा नां व ठिकाना
छापार्थे च्वंक च्वया हयमाः। मखुसा पत्रिका ध्यनि-
गुली गोल्माल् ज्वीफु।

७—पत्रिका मकाय्गु जुल धाःसा अधवा थःगु

ठिकाना हेर-फेर याय्माल धाःसा लच्छिन्न
व्यवस्थापक्यात सूचना वियमाः।

८—यथासमये पत्रिका थ्यंकः मत्रल
स्थानीय हुलाके बांलाक बुझे जुयाः अनं छ्यूगु
तया लच्छिन्नया मित्रे पौ छ्वया हल धाःसा मेगु
छवया हई।

लेखकपिंत

९—सम्पादक्यात लेख छवया हय
बखते थःगु पूरा नां व ठिकाना च्वया हयमाः
लेखत लच्छिन्नयो हे सम्पादक याथाय् ध्यनेमाः

१०—लेख, छखे पाखे जक च्वया हयमाः। भौय
देपा व जःपाखे सी खालियाना तयमाः। आखाय
स्पष्ट व खँया त्वा (paragraph) सीद्यकेमाः।

११—लेख अथवा कविता प्रकाशित याय्गु व
मयाय्गु, तनेगु ककाय्गु अथवा संशोधन याय्गुश
पूरा अधिकार सम्पादक-मण्डलयात् दु। अप्रका-
शितगु कविता व लेख बिना टिकट खचं लितछया
हई मखु। प्रत्येक लेखकतयत थः थःगु लेख व
कविता छापे जूगु अंक छगु विया हई।

१२—गुम्हसिने “धर्मोदय”या ग्राहक छक्कलन
मिह्य वा वयां अपो दयका बिह उम्हसित “धर्मोदय”
छगु प्रति दच्छित तक बिना चन्दां छवया हई।

DHARMODAYA KARYALAYA,

P. O. Kalimpong,
DARJEELING.

Only Cover Printed by General Printing Works Ltd. 83, Old China bazar St. Calcutta.
प्रकाशक व प्रबन्ध सम्पादक-मिष्ठु अमृतानन्द मन्त्री, धर्मोदय सभा, सारनाथ।